

Kerti bazsalikom (*Ocimum basilicum* L.) fajták termesztési kísérlete kárpátaljai

körülmények között

Krémer István

Kertészmérnök BSc szak, levelező tagozat

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem / Kertészettudományi Intézet / Gyógy- és Aromanövények Tanszék

Belső témavezető: dr. Radácsi Péter, egyetemi docens, MATE / Kertészettudományi Intézet / Gyógy- és Aromanövények Tanszék

Külső témavezető: dr. Pólin Irén, egyetemi docens, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem / Biológia és Kémia Tanszék

Ebben a kísérletben tizenegy fajta *Ocimum basilicum* L. termesztésével próbálkoztam. A kísérletet Ukrajnában, Kárpátalján, Beregszászban állítottam be, saját-, illetve egyik szomszédom zöldségeskertjében. A kísérlet ideje a 2024. és a 2025-ös esztendő áprilistól szeptemberig terjedő időszakai voltak.

A kísérletben a következő kerti bazsalikom fajták vettek részt:

1. a valódi bazsalikomok morfortípusához tartozó 'Genovese',
2. a kislevelű magas habitusú 'Mr. Burns' és 'Bush',
3. a kislevelű kompakt 'Aristotle', 'Emerald' és 'Cardinal',
4. a lila bazsalikomok „A” morfortípusához tartozó zöld levelű, de antociános szárszínezetű 'Queenette small leaved – Anise' és 'Mexican Spice – Cinnamon',
5. valamint a lila bazsalikomok „B” morfortípusához tartozó bíbor lombú 'Violet King', 'Etrusk' és 'Red Rubin' fajták.

Fent nevezett bazsalikom változatok egyedeit palántaneveléssel állítottam elő, gondoztam, felneveltem, betakarítottam, majd pedig elvégeztem elsődleges feldolgozásukat. A betakarítás és az elsődleges feldolgozás műveleti fázisai folyamán megmérésre került a növények magassága, szárítás előtti egyedsúlya, szárítás utáni egyedsúlya, levél-, virágzat- és szár-súlya, illóolaj-tartalma és illóolaj-hozama. A teljes kísérlet legfőbb célja, mely vezérfonálként végigkísérte mindkét évet, az volt, hogy megállapítsuk, a piacon kapható kerti bazsalikom fajták közül, melyek adják a legmagasabb illóolaj- és herba drog hozamot. Az

illóolaj- és szárított herba drog hozamok értékei a mért adatok alapján ml/m² és kg/m²-ben lettek kiszámolva és át lettek alakítva hektárnyi területegységre, vagyis l/ha és t/ha értékekre. Az adott körülmények között legjobban teljesítő fajták csökkenő sorrendben: **1. 'Genovese', 2. 'Queenette small leaved', 3. – 'Aristotle', 4. 'Emerald', 5. 'Mr. Burns'**.

A kísérlet első, 2024. évi szakaszában arra kerestem a választ, hogy mely művelésmód lenne a legalkalmasabb a kerti bazsalikom termesztésére: a hagyományos szabadföldes művelésmód vagy a komplikáltabb kialakítású, de a szakirodalom szerint effektívebb magaságyásos művelésmód? A kísérlet eme szakaszában három fajta kerti bazsalikom lett összehasonlítva: 1. 'Queenette small leaved', 2. 'Bush' és 3. 'Genovese'. A 2024-es kísérlet azt mutatta, hogy a hagyományos és egyszerűbb szabadföldi művelésmóddal termesztett bazsalikom fajták kivétel nélkül jobb hozami eredményeket produkáltak, mint a magaságyásban termesztettek. Persze nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt a fontos részletét az adott kísérletnek, hogy a magasított ágyások növényei, az ágyások helyzeti adottsága miatt, a reggeli 1-2 órában kevesebb fényt kaptak, mint a szabadföldben növekvők. Viszont az tény, hogy a magasított ágyások kialakítása sokkal nagyobb terheket ró a termesztőre, mint a hagyományos ágyás kialakítása, Ezért a kísérleti eredmények alapján arra a következtetésre jutottam, hogy **a könnyű agyagos vályog talajon, amely megfelelő szervesanyag-tartalommal rendelkezik, érdemesebb a bazsalikomtermesztésnél a szabadföldi művelésmódot preferálni a magaságyásos termesztéssel szemben.**

A kísérlet befejező, 2025. évi szakaszában azt vizsgáltam, hogy a műtrágya, vagy a komposzt-trágya használata van-e jobb hatással a kerti bazsalikom fajták hozami mutatóira? Illetve, hogy melyik fajta melyik típusú trágyára reagál jobban? A kísérletben hét kerti bazsalikom változat vett részt, melyből kiderült, hogy a talaj érett komposzt-trágyával való kezelésének hatására szignifikánsan magasabb hozami mutatókat produkáltak az 'Aristotle', 'Genovese', a 'Mexican Sipce – Cinnamon' és a 'Red Rubin' fajták. A 'Violet King', az 'Etrusk' és a 'Cardinal' változatok pedig a műtrágyával kezelt talajon mutattak jobb illóolaj- és szárított herba drog hozami eredményeket. Vagyis megállapíthatjuk, hogy a fajták tápanyag utánpótlásra adott válasza nem egységes. Viszont ha figyelembe vesszük a mérések azon eredményeit, melyek szerint, ha a legjobb hozami mutatóit is vesszük ennek a három kerti bazsalikom fajtának, még akkor sem tudnak bekerülni a 11 tesztelt fajtából az első öt közé, akkor megállapíthatjuk, hogy **a hozam szerint kiválasztott öt fajta kerti bazsalikom számára a termesztő talaj komposzttal való trágyázása adta a legjobb hozami eredményeket a műtrágyás kezeléssel szemben.**